

Un secol de sociologie în România: Metamorfoze 2025
Conferința Națională SSR
30 - 31 Octombrie 2025

Proiectul RO14 MD

**Fertilitatea în România și Moldova: explorarea
dinamicii, determinantilor și a impactului
politicilor sociale (FERM)**

This work was supported by a grant of the Ministry of Research, Innovation and Digitization, CNCS - UEFISCDI, project number PN-IV-P8-8.3-ROMD-2023-0343, within PNCDI IV

I. Prezentarea proiectului FERMA

Ce urmărește proiectul, structura consorțiului și care sunt rezultatele așteptate

Ce urmărește proiectul

- Analiza comparativă a dinamicii fertilității în România și Moldova în ceea ce privește tranziția fertilității de la modelul tradițional timpuriu la cel tardiv;
- Cercetarea comparativă a politicilor demografice și a impactului acestora asupra dinamicii populației;
- Dezvoltarea unui set de instrumente de politică socială și demografică și impactul acestora asupra ratelor de fertilitate, stabilit într-o formă ușor de vizualizat și accesibilă factorilor de decizie politică;

Structura consorțiului

Universitatea din București
Facultatea de Sociologie și Asistență
Socială

Academia de Studii Economice din Moldova
Institutul Național de Cercetări Economice
Centrul de Cercetări Demografice

Prof. Dr. **Raluca Popescu**

Conf. Dr. Hab., **Olga Gagauz**, director Centrul de Cercetări
Demografice al INCE

Dr. **Rosa Maria Radogna**

Cercetător științific coord. Dr. **Ecaterina Grigoraș**

Colaborator: Dr. **Daniel Vârdol** (director
adjunct Institutul Național de Statistică)

Cercetător științific **Irina Pahomii**

Cercetător științific **Vitalie Știrba**

Rezultate scontate

- Elaborarea unui inventar sistematic al determinantilor fertilității în România și Republica Moldova;
- Definirea și testarea unor modele analitice specifice de fertilitate adaptate contextului socio-demografic al fiecărei țări;
- Identificarea și analiza comparativă a modelelor de politici familiale și de populație implementate în cele două state;
- Crearea unui set de instrumente pentru evaluarea eficienței politicilor de sprijin al fertilității;

- Participarea la două conferințe internaționale de prestigiu (rezultat îndeplinit deja: conferințe internaționale la Varșovia, Polonia și la Chișinău, Moldova);
- Transmiterea spre evaluare și publicare a cel puțin două articole științifice către reviste academice de referință în domeniul demografiei (în lucru)

II. Modificarea calendarului nașterilor și debutul amânării fertilității în România și Moldova

Repere teoretice

- Modelul tranziției fertilității al lui Tomas Frejka
- Frejka împreună cu Calot (2001) introduce un model de tranziție a fertilității bazat pe amânarea primei nașteri și influența acesteia asupra fertilității cohortelor

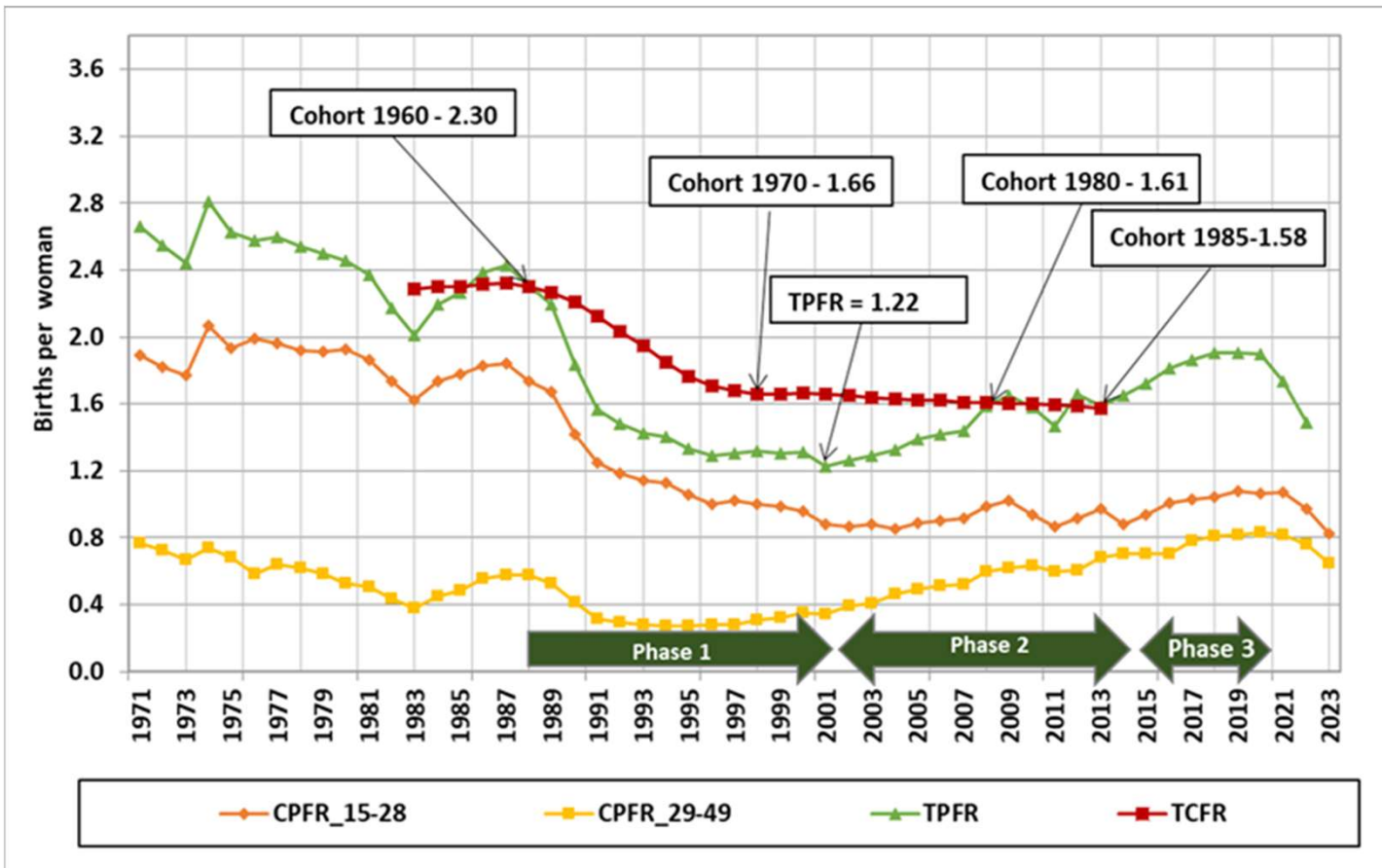
Modelul lui Freijka

- **Scăderea ratei totale de fertilitate (faza 1):** Femeile tinere (cu vârsta cuprinsă între 15 și 28 de ani) amână nașterea cu aproximativ 10 ani, fertilitatea lor este în scădere. Ratele de fertilitate pentru femeile cu vârsta cuprinsă între 29 și 49 de ani nu se modifică și sunt stabile, deoarece acestea sunt din cohortele mai în vârstă care nu au nașteri de recuperat. La sfârșitul acestei faze, RTF este la cel mai scăzut nivel.
- **Creșterea inițială a RTF (faza 2):** Amânarea fertilității la femeile tinere continuă, posibil într-un ritm mai lent. RTF începe să crească deoarece cohortele de femei mai în vârstă își recuperează nașterile amânate. RTF începe să crească de obicei în faza 2
- **Creșterea finală a RTF (faza 3):** Fertilitatea femeilor mai în vârstă continuă să crească, stimulând continuarea creșterii RTF. RTF este cea mai ridicată în faza 3
- **RTF stabilizată (faza 4):** Recuperarea fertilității s-a încheiat. Ratele de fertilitate pe ani și pe cohorte se stabilizează aproximativ la același nivel

Metodologie

- Date demografice furnizate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova și Institutul Național de Statistică al României, privind numărul de nașteri și distribuția acestora după vârsta mamei și după rangul nașterii, pentru perioada 1971–2023.
- A fost împărțită populația feminină de vârstă reproductivă în două segmente: tânără (15–28 ani) și mai în vârstă (29–49 ani), permițând o analiză diferențiată a indicatorilor de fertilitate în funcție de vârstă.
- Au fost calculați indicatori specifici, ratele de fertilitate specifice pe vârste, vârsta medie la prima naștere și descendența finală.
- A fost urmărit Modelul lui Tomáš Frejka prezentat anterior

Tranziția fertilității după modelul lui Freijka în România

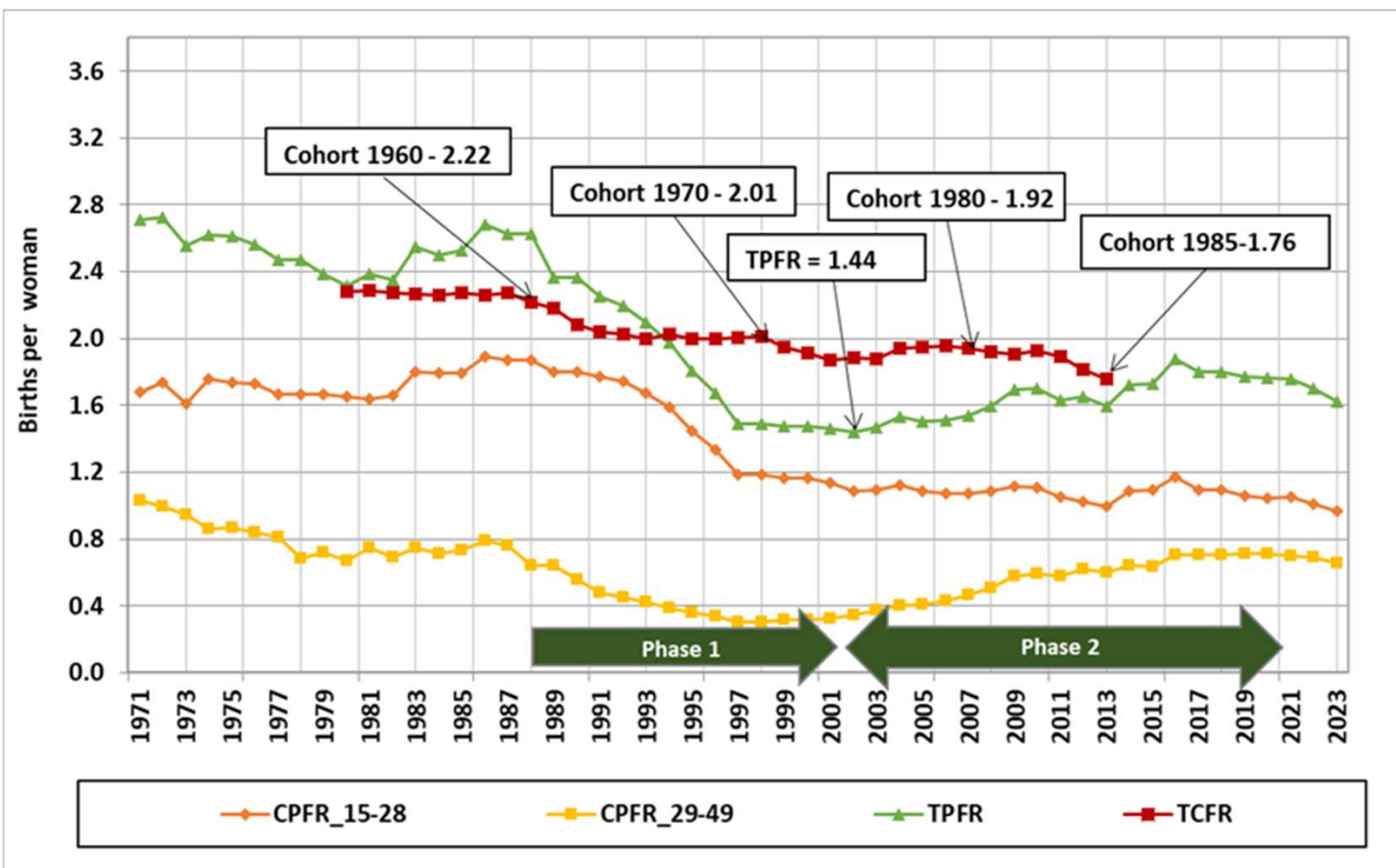

Faza 1 (1988–2001): Rata totală de fertilitate a scăzut semnificativ până la 1,22 copii per femeie în 2001.

Faza 2 (2002-2012): Recuperare lentă a RTF, declin mai lent al nașterilor în rândul femeilor mai tinere (15–28) și o creștere în rândul femeilor mai în vârstă (29–49).

Faza 3 (2013–2019): A continuat tendința ascendentă din Faza 2, RTF crescând la 1,90 în 2020. Amânarea nașterilor este stabilă la femeile tinere iar grupele de vârstă mai înaintată au continuat să recupereze nașterile amânate.

Tranziția fertilității după modelul lui Freijka în Moldova

Faza 1 (1990–2002): scăderea fertilității în rândul femeilor tinere (15–28). Rata cumulativă de fertilitate (RTF) - 1,44 copii per femeie.

Faza 2 (2003–2015): Amânarea continuă a nașterilor în rândul femeilor tinere, deși într-un ritm mai lent, în timp ce femeile mai în vârstă (29–49) au prezentat semne de recuperare, reflectate în creșterea RTF. RTF s-a stabilizat în jurul valorii de 1,6–1,65. Spre sfârșitul acestei faze, s-a observat o scădere a fertilității femeilor mai în vârstă, legată de realizarea mai timpurie a intențiilor reproductive. Rata cumulativă de fertilitate în rândul femeilor mai în vârstă a rămas stabilă - o caracteristică distinctivă pentru Moldova.

Concluzii

- Și România, și Republica Moldova au înregistrat o scădere accentuată a fertilității în anii 1980 și 1990, marcând începutul primei faze a tranziției fertilității după modelul lui Frejka în aproape aceeași perioadă.
  - România a intrat în prima fază în 1988 și a continuat până în 2001, când RTF a atins minimumul de 1,22 copii per femeie
  - Moldova a intrat în 1990 și a finalizat în 2002, cu o RTF minimă de 1,44.
- Ulterior, România a avansat la a doua și a treia fază a tranziției, marcate de un ritm mai rapid de recuperare a fertilității la vârste mai înaintate.
- În schimb, Republica Moldova a rămas în a doua fază, reflectând un profil intermediar de tranziție a fertilității, caracterizat printr-o rată de recuperare mai lentă.
- Per total, Moldova își păstrează o fertilitate ridicată la ranguri superioare
- În România, fertilitatea de ranguri superioare este redusă din cauza amânării într-un ritm susținut la vârste tinere și a nerecuperării nașterilor de rang înalt la vârste mai înaintate.

Website-ul proiectului ferm.unibuc.ro

**FERM: Fertility in Romania and Moldova: Exploring the Dynamics,
Determinants, and Policy Impact**

[ABOUT](#) [RESEARCH](#) [PROJECT DETAILS](#) [NEWS](#) [CONTACT](#)

Welcome

FERM: Fertility in Romania and Moldova: Exploring the Dynamics, Determinants and Impact of Social Policies - is a joint bilateral research project, carried out by researchers from the University of Bucharest in partnership with researchers from the Academy of Economic Studies of Moldova.

The project aims to conduct a comparative analysis of the fertility transition in Romania and the Republic of Moldova, investigating trends in reproductive behaviour, as well as the social, economic and cultural factors that influence it. The aim is to discover the main factors responsible for persistently low fertility rates and the differences between Romania and the Republic of Moldova. The study analyses the impact of demographic policies on population dynamics in the long and short term. The results of the study will allow policymakers to develop a set of intervention tools in the social and demographic field.